

REALMENT, HI HA SORTIDA AL PAÍS BASC?

En pocs mesos hem vist de tot al País Basc. Canvis, noves propostes, replantejaments estratègics dels diversos actors polítics, crispació, fortes esperances, atemptats, frustració, etc. Però què coi està passant? Hi ha realment opcions per a la pau per a un dels darrers conflictes oberts a Europa?

Darrerament, analitzar la situació del País Basc ha estat de vertigen. Tant bon punt semblava que tot era a punt de canviar per a bé com de tornar a la dinàmica lamentable de sempre. Des del fatídic 11 de Març ha passat de tot: canvi de govern espanyol, detencions i desestructuració d'ETA, la [proposta](#) de Batasuna de donar suport a vies estrictament polítiques o la proposta de [reforma](#) estatutària dels socialistes bascos (un gest significatiu pel que representava de canvi d'estratègia).

Acabàvem any amb l'aprovació contra pronòstic del [Pla Ibarretxe](#), amb la consegüent crispació política que es va aixecar, i vam començar el nou amb la carta d'Otegui sol·licitant diàleg al president Zapatero i el comunicat d'ETA on confirmava la separació de la discussió política de la de la fi de la violència: un gest que fins llavors mai havia acceptat. Arran d'això, tothom parlava de treva imminent i, finalment, ETA fa un atemptat. I n'ha fet uns quants més.

Tot això, ens du a algun lloc?

Malgrat la imperiosa necessitat de ser prudents, crec que podem dir que ens trobem en la fase final de la violència al País Basc. Per poc que els diversos agents socials i polítics actuïn amb criteri, ens trobem en un punt de no retorn.

Són diversos els factors que ens han portat fins aquí. En podem destacar els següents:

- . en primer lloc, i amb perspectiva històrica, cal tenir en compte l'impressionant tasca feta per diverses entitats de la societat civil basca que en els darrers 15 anys han reclamat contundentment la fi de la violència a ETA i, alhora, també han dissenyat propostes per superar la situació i avançar cap a la normalització. [Gesto por la Paz](#) i [Elkarri](#) són alguns dels exemples magnífics de tot aquest treball, massa vegades silenciats i amagats, però absolutament decisius.
- . en segon lloc, el canvi de govern espanyol ha suposat la fi d'una estratègia asfixiant i criminalitzadora obrint, així, nous escenaris de diàleg inimaginables abans;
- . en tercer lloc, el nou paper jugat pel socialisme basc, que els aproxima molt més al perfil que van desenvolupar els [laboristes](#) d'Irlanda del Nord i els allunya del paper de frontissa constitucionalista feta amb el PP els darrers anys, ha estat clau. De fet, en els darrers mesos hi ha hagut més contactes entre els socialistes bascos i Batasuna que mai.
- . en quart lloc, el progressiu aïllament institucional que ha patit l'esquerra abertzale els ha portat a assumir un canvi d'estratègia, conscients que sino eren capaços d'impulsar un nou marc quedarien definitivament allunyats de l'escena política;
- . però, sobretot, ha estat l'11 de Març el factor clau que ho va capgirar tot. Res podia ser igual des de llavors. Després d'aquella barbàrie, i de la reacció ciutadana viscuda, era evident que ETA havia de plantejar-se el sentit, l'impacte i el futur de la seva acció armada. Així ho vam analitzar algunes persones i entitats procedents del treball per la pau en una [crida](#) feta pública l'11 de Maig de 2004 on es va demanar explícitament a ETA una treva per inaugurar un nou escenari que permetés avançar cap a la superació del conflicte.

El guió del que ha de venir ara passa, inevitablement, pel següent:

- . treva definitiva d'ETA i paralització de la [violència de persecució](#)
- . revisió de tots els processos d'il·legalització de l'esquerra abertzale i el seu entorn
- . apropament dels presos al País Basc i fi de l'estratègia de dispersió

Una altra cosa és l'ordre, el temps i els marges de confiança de tot plegat. En alguns conflictes, una recepta similar a aquesta estava assumida però pactar-ne els temps entre totes les parts en conflicte... ha costat anys. Però, al final, s'ha acabat fent. Tot això acabarà passant perquè no hi ha altra sortida. I hi haurà contactes entre ETA i el govern, malgrat els escarafalls d'alguns.

Amb tot això n'hi haurà prou? Per posar fi a la violència, sí. I això, avui, ja és una necessitat imprescindible. La part de l'esquerra abertzale que ha acceptat i legitimitat la violència haurà de fer una seriosa revisió i preguntar-se el perquè de tanta mort i de tant sofriment inútil en nom d'una societat basca que ha rebutjat, de forma aclaparadorament majoritària i repetida, la violència.

Però, per a resoldre el conflicte, caldrà alguna cosa més. A més del problema de la violència, al País Basc també hi ha un problema polític sobre la identitat nacional i el futur polític del País Basc. Negar aquest conflicte és inútil, absurd i contraproductiu. Tard o d'hora, el món polític, econòmic i mediàtic espanyol haurà d'acceptar-ho: una part important i significativa de la societat basca està incòmoda amb l'actual encaix polític del País Basc a l'Estat. Trobar una solució raonable que s'adapti a totes les sensibilitats nacionals existents al País Basc és un repte complicadíssim. Però, de ben segur, negar l'evidència i existència del problema, no és pas la millor manera d'enfocar-ne la seva resolució.